



*„Ojczyzna to wielki,  
zbiorowy obowiązek”  
C. K. Norwid*

*PROGRAM WYCHOWAWCZY*  
*Szkoły Podstawowej*  
*im. C.K.Norwida*  
*w Dąbrówce*

*MISJA SZKOŁY:*

*„Szkoła przyjazna, bezpieczna, wolna od przemocy i agresji  
oraz nowoczesna dla uczniów, rodziców i nauczycieli.”*

## SPIS TREŚCI

<b>1.</b>	<i>Cele wychowawcze szkoły.....</i>	<i>4</i>
<b>2.</b>	<i>Podstawowe obszary działalności wychowawczej szkoły.....</i>	<i>5</i>
<b>3.</b>	<i>Katalog wartości szczególnie istotnych w procesie wychowania.....</i>	<i>6</i>
<b>4.</b>	<i>Zadania nauczyciela wychowawcy.....</i>	<i>7</i>
<b>5.</b>	<i>Współpraca rodziców ze szkołą.....</i>	<i>8</i>
<b>6.</b>	<i>Zasady współpracy wychowawczej ze środowiskiem lokalnym.....</i>	<i>9</i>
<b>7.</b>	<i>Stałe uroczystości o charakterze wychowawczym i kulturalnym.....</i>	<i>10</i>
<b>8.</b>	<i>Szkolny system zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów.....</i>	<i>12</i>
<b>9.</b>	<i>Organizacja pomocy w sytuacjach zagrożenia.....</i>	<i>13</i>
<b>10.</b>	<i>Formy i zasady nagradzania uczniów wyróżniających się swoim zachowaniem.....</i>	<i>14</i>
<b>11.</b>	<i>Zachowania przynoszące uszczerbek dobremu imieniu ucznia i szkoły.....</i>	<i>15</i>
<b>12.</b>	<i>Metody, formy, techniki realizacji celów wychowawczych.....</i>	<i>16</i>
<b>13.</b>	<i>Plany działań wychowawczych na poszczególnych poziomach.....</i>	<i>17</i>
<b>14.</b>	<i>Program wychowawczo-klasa pierwsza.....</i>	<i>25</i>
<b>15.</b>	<i>Program wychowawczo - klasa druga.....</i>	<i>26</i>
<b>16.</b>	<i>Program wychowawczo - klasa trzecia.....</i>	<i>27</i>
<b>17.</b>	<i>Program wychowawczo - klasa czwarta.....</i>	<i>28</i>
<b>18.</b>	<i>Program wychowawczo - klasa piąta.....</i>	<i>30</i>
<b>19.</b>	<i>Program wychowawczo - klasa szósta.....</i>	<i>32</i>
<b>20.</b>	<i>Dodatkowy blok tematyczny programu .....</i>	<i>34</i>
<b>21.</b>	<i>Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych.....</i>	<i>35</i>
<b>22.</b>	<i>Ewaluacja programu.....</i>	<i>35</i>

## ***Program wychowawczy szkoły określa:***

- 1. Cele wychowawcze szkoły.***
- 2. Podstawowe obszary działalności wychowawczej szkoły.***
- 3. Katalog wartości szczególnie istotnych w procesie wychowania.***
- 4. Powinności wychowawców klasowych.***
- 5. Zasady współpracy wychowawczej z rodzicami.***
- 6. Zasady współpracy wychowawczej ze środowiskiem lokalnym.***
- 7. Stałe uroczystości o charakterze wychowawczym i kulturalnym.***
- 8. Szkolny system zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów.***
- 9. Organizacja pomocy w sytuacjach zagrożenia.***
- 10. Formy i zasady nagradzania uczniów wyróżniających się swoim zachowaniem.***
- 11. Zachowania przynoszące uszczerbek dobremu imieniu ucznia i szkoły.***
- 12. Metody, formy, techniki realizacji celów wychowawczych.***
- 13. Plany działań wychowawczych na poszczególnych poziomach.***
- 14. Program wychowawczo-profilaktyczny - klasa pierwsza.***
- 15. Program wychowawczo-profilaktyczny - klasa druga.***
- 16. Program wychowawczo-profilaktyczny - klasa trzecia.***
- 17. Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych***
- 18. Ewaluacja programu***

## **KONCEPCJA PRACY SZKOŁY:**

### **Wizja szkoły:**

*Czerpiąc z wartości chrześcijańskich, twórczości i myśli Patrona Szkoły oraz dorobku współczesnej wiedzy psychologiczno – pedagogicznej w szkole dąży się do:*

- *uformowania osobowości uczniów wrażliwych na potrzeby drugiego człowieka,*
- *ukształtowania postawy obywatelskiej i patriotycznej,*
- *wzbudzenia u uczniów potrzeby i odpowiedzialności za własny rozwój intelektualny, emocjonalny i duchowy.*

### **1. Cele wychowawcze szkoły**

#### **CEL STRATEGICZNY :**

***Stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju osobowości dziecka***

#### **CELE SZCZEGÓŁOWE:**

- 1.** *Przygotowanie wychowanka do znalezienia własnego miejsca w społeczeństwie.*
- 2.** *Czuwanie nad prawidłowym i bezpiecznym funkcjonowaniem ucznia w społeczności szkolnej.*
- 3.** *Skoordynowanie oddziaływań wychowawczych domu, szkoły i środowiska rówieśniczego.*

## **2. Podstawowe obszary działalności wychowawczej szkoły**

<b>Obszar działań wychowawczych</b>	<b>Zadania do realizacji</b>
Tworzenie tradycji i obyczajów szkolnych	<ul style="list-style-type: none"> <li>- propagowanie znaku graficznego szkoły,</li> <li>- uaktualnianie strony internetowej szkoły,</li> <li>- zorganizowanie pasowania na ucznia,               <ul style="list-style-type: none"> <li>- prowadzenie kroniki szkoły,</li> </ul> </li> <li>- posiadanie ceremoniału związanego ze sztandarem szkoły,</li> <li>- obchody święta patrona i Święta Szkoły,</li> <li>- organizacja cyklicznych uroczystości: andrzejki, Wigilia, Dzień Ziemi, Dzień Dziecka,</li> <li>- organizacja apeli szkolnych.</li> </ul>
Rozwój samorządności w szkole	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ustalenie zasad wyborów samorządu uczniowskiego i wyboru opiekuna,</li> <li>- aktualizacja regulaminu Samorządu Uczniowskiego, planu pracy.</li> </ul>
Kontakty i współpraca z rodzicami	<ul style="list-style-type: none"> <li>- spotkania z rodzicami,</li> <li>- angażowanie rodziców w sprawy klasy, szkoły,</li> <li>- podziękowania szkoły w formie: listów, dyplomów, podziękowań na forum klasy, szkoły,</li> <li>- podziękowania ze strony dzieci w formie przez nie wybranej,</li> <li>- zapis w kronice szkoły.</li> </ul>
Wzajemna pomoc w nauce	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zasady wypracowane przez wychowawców i SU,</li> </ul>
Zabawy, dyskoteki, wycieczki edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zabawy cykliczne: Andrzejki, Sportowy Dzień Dziecka, Zabawa Karnawałowa.</li> <li>- dyskoteki klasowe, szkolne, wycieczki klasowe, wyjazdy w ramach kół zainteresowań.</li> </ul>

### **3. Katalog wartości szczególnie istotnych w procesie wychowania**

#### **Wartości uniwersalne:**

- PRAWDA
- PIĘKNO
- PATRIOTYZM I POCZUCIE WSPÓLNOTY LOKALNEJ
- CZYSTOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO,
- KULTURA SŁOWA
- SAMODZIELNOŚĆ I PRACA NAD SOBĄ
- RZETELNA PRACA
- WRAŻLIWOŚĆ NA KRZYWDĘ INNYCH

#### **Wartości szczególnie istotne dla indywidualnego rozwoju ucznia:**

- \* *Kształtowanie i wzmacnianie pozytywnego i realnego poczucia własnej wartości.*
- \* *Poznanie swoich mocnych stron, dostrzeganie i docenianie własnych sukcesów i kształtowanie pozytywnego myślenia o samym sobie.*
- \* *Inicjatywa i radzenie sobie z trudnościami.*
- \* *Rozwijanie samodzielności, niezależności i odpowiedzialności.*
- \* *Rozwijanie wyobraźni, budzenie wrażliwości estetycznej.*
- \* *Gotowość do ciągłego doksztalcania się, podnoszenia swoich kwalifikacji.*
- \* *Rozwijanie troski o własne zdrowie, sprawność fizyczną i dobrą kondycję psychiczną.*
- \* *Poznanie własnego środowiska i odczuwanie radości w obcowaniu z przyrodą.*
- \* *Efektywne zarządzanie własnym czasem.*
- \* *Stosowanie zasad i technik skutecznego uczenia się.*
- \* *Rozwijanie wrażliwości na potrzeby osób niepełnosprawnych.*
- \* *Przeciwdziałanie postawie konsumpcyjnej, w tym dyskryminacji osób o niskim statusie materialnym.*
- \* *Porozumiewanie się poprawną polszczyzną.*

### **Wartości szczególnie istotne dla prawidłowego funkcjonowania w grupie (społeczności szkolnej):**

- \* Rozwijanie wzajemnego szacunku.*
- \* Umiejętność pracy w zespole.*
- \* Kształtowanie osobowości otwartej na potrzeby oraz uczucia drugiego człowieka.*
- \* Rozumienie i akceptacja uczuć innych ludzi.*
- \* Przewidywanie konsekwencji własnego postępowania, podejmowanie odpowiedzialnych decyzji.*
- \* Przestrzeganie zasad kulturalnego zachowania.*
- \* Rozwijanie poczucia wspólnoty grupowej i podejmowanie wspólnych decyzji.*
- \* Dbanie o przyjazną atmosferę w klasie, kultywowanie tradycji, zwyczajów i świąt klasowych, organizowanie imprez okolicznościowych integrujących uczniów i nauczycieli.*

### **4. Zadania nauczyciela wychowawcy**

- \* Prowadzenie działań wspomagających wszechstronny rozwój ucznia.*
- \* Kształtowanie dobrej atmosfery w pracy zespołu klasowego.*
- \* Współdziałanie ze wszystkimi nauczycielami i koordynowanie ich działań wychowawczych.*
- \* Utrzymywanie ścisłej współpracy z rodzicami i wspieranie ich w procesie wychowawczym.*
- \* Kreowanie sytuacji, w których dziecko aktywnie rozwija wszystkie sfery swej osobowości.*

## **5. Współpraca rodziców ze szkołą**

*Pierwotne i największe prawa do wychowania swoich dzieci posiadają rodzice. Nauczyciele jedynie wspierają rodziców w dziele wychowania. Kierunek działalności wychowawczej w szkole nie może być sprzeczny z wolą i przekonaniem rodziców. Rodzice współdziałają ze szkołą za pośrednictwem Rady Rodziców i klasowych rad rodziców.*

### **Rodzice, jako członkowie społeczności szkolnej, biorą udział w wychowawczych zadaniach szkoły poprzez następujące działania:**

- \* współtworzenie programu wychowawczego i profilaktyki;*
- \* uczestniczenie w zebraniach i „dniach otwartych”;*
- \* udział w szkolnych spotkaniach poświęconych zagadnieniom wychowawczym (rodzice mogą proponować formy spotkań i osoby prowadzące);*
- \* uczciwe i rzetelne informowanie wychowawców o stanie zdrowia dziecka i przyczynach jego nieobecności na zajęciach;*
- \* udział, w charakterze opiekuna, w imprezach organizowanych przez szkołę;*
- \* indywidualne konsultacje z wychowawcami i nauczycielami;*
- \* indywidualne konsultacje z pedagogiem i psychologiem szkolnym;*
- \* utrzymywanie systematycznego kontaktu z wychowawcą, w celu uzyskiwania rzetelnej informacji na temat swojego dziecka, jego zachowania, postępów w nauce i przyczyn trudności w szkole;*



## **6. Współpraca ze środowiskiem lokalnym**

*Środowisko odgrywa szczególną rolę w rozwoju osobowości ucznia. Pomocne jest w kształtowaniu odpowiednich postaw moralnych i przygotowaniu wychowanków do właściwych wyborów życiowych. Aby właściwie wprowadzić uczniów w rolę społeczne szkoła współpracuje z następującymi instytucjami i organizacjami społecznymi.*

### **Władze lokalne**

- \* udział w akcjach typu sprzątnięcie świata, zbiórka surowców wtórnych;*
- \* organizacja festynów, spotkań okolicznościowych, wycieczek;*
- \* zapoznanie uczniów z pracą urzędów;*
- \* nawiązywanie kontaktów z władzami poprzez spotkania z nauczycielami, uczniami z okazji np. uroczystości szkolnych;*

### **Wymiar sprawiedliwości**

- \* współpraca z kuratorem sądowym w sprawach uczniów objętych tym środkiem wychowawczym;*
- \* udział w zajęciach prowadzonych przez policję na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, przeciwdziałania agresji i przestępczości;*

### **Placówki kulturalne i oświatowe**

- \* Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,*
- \* Gminna komisja Rozwiązywania Problemów alkoholowych,*
- \* Ośrodek Pomocy społecznej,*
- \* Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- \* Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Wołominie,*
- \* Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce,*
- \* Biblioteka Gminna.*

## **7. Stałe uroczystości o charakterze wychowawczym i kulturalnym**

### **Harmonogram uroczystości szkolnych w roku szkolnym 2016/2017**

<b>L.p.</b>	<b>Nazwa uroczystości</b>	<b>Data</b>	<b>Osoby odpowiedzialne</b>
1	Inauguracja roku szkolnego.	1.09.2016 r.	Dyrektorzy szkoły, wychowawcy
2	Sprzątanie Świata	16.09.2016 r.	Joanna Jackowska, Bartosz Wójcik, wychowawcy kl. 1-3
3	Wybory do Samorządu Uczniowskiego	22.09.2016 r.	Opiekunowie SU
4	Rocznica urodzin patrona szkoły, złożenie kwiatów na grobie matki	23.09.2016 r.	Samorząd Uczniowski, opiekunowie SU
5	Dzień Edukacji Narodowej Akademia Ślubowanie uczniów klas pierwszych	13.10.2016 r.	Aneta Brzóska Dorota Socha, Oksana Getka, Rodzice
6	Miesiąc bibliotek szkolnych	październik.2016 r.	Renata Samsel
7	Święto Odzyskania Niepodległości. Akademia	10.11.2016 r.	Aneta Brzóska
8	Choinka nadziei Kiermasz ozdób świątecznych Dzień wolontariatu	grudzień 2016 r.	Kamila Skibniewska Agnieszka Malinowska, Dorota Socha, Zofia Wójcik Małgorzata Bakiera
9	Wigilie klasowe, Mikołajki.	19-22.12.2016 r.	wychowawcy
10	Jasełka, wigilia szkolna.	22.12.2016 r.	Marzena Przybysz, Anna Pietrzak, Agnieszka Malinowska
11	Kiermasz ozdób świątecznych	grudzień 2016 r.	Agnieszka Malinowska, Dorota Socha, Zofia Wójcik
12	Zabawa choinkowa	26.01.2017 r.	Anna Pietrzak, Bartosz Wójcik
13	Dzień bezpiecznego Internetu	luty 2017 r.	Stanisław Wójcik, nauczyciele zajęć komputerowych

**KONIEC I SEMESTRU 27.01. 2016 r. (piątek)****Ferie zimowe 13-18 luty 2017 r.**

14	Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”	1.03.2017 r.	Samorząd Uczniowski, opiekunowie SU
15	Dzień matematyki	14.03.2017 r.	Marcin Jankowski, Zofia Wójcik
16	Pasowanie na czytelnika	16.03.2017 r.	nauczyciel bibliotekarz
17	Dzień języków obcych	marzec 2017 r.	Małgorzata Michalik, Aneta Kopka
18	Powitanie wiosny Dzień pomysłów na zdrowy styl życia	21.03.2017 r.	Anna Królik, Ewelina Chmiel, Zofia Wójcik, Aneta Brzóška
19	Klasowe spotkania wielkanocne	10-12.04.2017 r.	wychowawcy
20	Dzień Ziemi.	21.04.2017 r.	Marzena Przybysz, Anna Pietrzak, Agnieszka Malinowska
21	Święto Konstytucji 3 Maja.	28.04.2017 r.	Małgorzata Michalik, Anna Królik, Oksana Getka
22	Święto Szkoły. Rocznica śmierci Patrona.	23.05.2017 r.	Oksana Getka, Kamila Skibniewska
23	Dzień Matki.	26.05.2017 r.	wychowawcy klas I - III
24	Dzień Dziecka. Dzień Sportu	1.06.2017 r.	Wychowawcy klas
25	Wizyta przyszłych klas I	czerwiec 2017 r.	Dorota Socha, Izabela Wiśniewska
26	Uroczyste zakończenie roku szkolnego.	23.06.2017 r.	dyrektorzy szkoły, wychowawcy klas III , Rada Rodziców

## **8. Szkolny system zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów**

*Inne formy zajęć pozalekcyjnych mogą powstawać w miarę potrzeb uczniów i możliwości finansowych szkoły.*

Rodzaje zajęć	Cele wychowawcze
Koło teatralne	<p><i>rozwijanie i pogłębianie zainteresowań poetyckich i teatralnych;</i></p> <p><i>umożliwienie wyrażania emocji i różnych stanów psychicznych poprzez sztukę teatralną;</i></p> <p><i>możliwość samorealizacji;</i></p> <p><i>rozwijanie umiejętności prezentowania własnych osiągnięć;</i></p>
Koło informatyczne	<p><i>rozbudzanie i kształtowanie zainteresowań uczniów;</i></p> <p><i>poszerzenie wiedzy uczniów poza zakres przewidziany w programie nauczania;</i></p> <p><i>ukazanie możliwości posługiwania się różnymi środkami informacji;</i></p>
Koło muzyczne, chór szkolny	<p><i>kształtowanie zainteresowań i zamiłowań muzycznych;</i></p> <p><i>rozwijanie zdolności oraz wrażliwości na muzykę;</i></p> <p><i>poszanowanie dorobku kultury muzycznej;</i></p> <p><i>przygotowanie uczniów do udziału w uroczystościach szkolnych</i></p>
Zajęcia sportowe	<p><i>dążenie do wszechstronnego rozwoju fizycznego ucznia;</i></p> <p><i>dbałość o higienę osobistą oraz estetykę miejsca ćwiczeń;</i></p> <p><i>przestrzeganie zasad higieny pracy i wypoczynku;</i></p> <p><i>przygotowanie uczniów do zawodów sportowych i rekreacyjnych różnego szczebla;</i></p>
Zajęcia artystyczne, Zajęcia plastyczne - techniczne	<p><i>kształtowanie zainteresowań i zamiłowań plastycznych;</i></p> <p><i>rozwijanie zdolności oraz wrażliwości na sztukę;</i></p> <p><i>poszanowanie dorobku kultury malarskiej; przygotowanie uczniów do udziału w konkursach;</i></p>
Koło matematyczne	<p><i>rozbudzanie logicznego myślenia:</i></p> <p><i>kształtowanie zainteresowania szeroko rozumianą matematyką, dążenia do poszukiwania rozwiązania.</i></p>
Koło historyczne	<p><i>kształtowanie historycznych zainteresowań uczniów.</i></p>
Koło młodego czytelnika, Klub literatów.	<p><i>rozbudzanie potrzeby czytania książek;</i></p> <p><i>kształtowanie poprawnego słownictwa;</i></p> <p><i>zwiększanie zasobu słownictwa czynnego i biernego.</i></p>
Koło biblijne, koło ministranckie	<p><i>zglębianie tajemnic wiary chrześcijańskiej.</i></p>

## 9. Organizacja pomocy w sytuacjach zagrożenia

Sytuacje	Formy pomocy wychowawczej
Niedostatek ekonomiczny	<i>współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej; zwolnienia ze składek ubezpieczeniowych; zorganizowanie dożywiania; pomoc w zakupie wyposażenia ucznia; dofinansowanie do wycieczek, wyjazdów do kina, teatru, muzeum.</i>
Patologia rodziny i uzależnienia	<i>profilaktyka uzależnień na lekcjach wychowawczych (programy profilaktyczne , filmy.); współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; współpraca z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną obserwacja i każdorazowe udzielanie pomocy; współpraca z sądem rodzinnym.</i>
Problemy w nauce	<i>zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze; zajęcia specjalistyczne; pomoc wewnątrzklasowa (koleżeńska); pomoc ze strony nauczycieli przedmiotu; współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną.</i>

## **10. Formy i zasady nagradzania uczniów wyróżniających się swoim zachowaniem**

Zachowanie	Forma uznania i aprobaty
Pomoc innym w nauce	Wpływ na ocenę z zachowania; Pochwała wychowawcy.
Szczególna aktywność na terenie klasy i szkoły	Wpływ na ocenę z zachowania; Informacja na stronie internetowej szkoły; Nagroda rzeczowa i wyróżnienie na forum szkoły; Dyplomy.
Udział i sukcesy w konkursach	Wpływ na ocenę z zachowania i przedmiotu; Nagrody na koniec roku.
Własnoręczne wykona- (nie naprawa ) pomocy dydaktycznej, pracy artystycznej, użytkowej	umieszczenie podpisu wykonawcy na rzeczy; podziękowanie od dyrektora, wychowawcy;
Uatrakcyjnianie programu uroczystości szkolnych prezentacją umiejętności wykształconych i rozwijanych poza szkołą (taniec, gra na instrumencie, śpiew).	podziękowanie od dyrektora, wychowawcy; zaproszenie do dalszych występów;
Pomoc kolegom w rozwiązywaniu konfliktów	pochwała ze strony wychowawcy, pedagoga i psychologa szkolnego; wpływ na ocenę zachowania;
Udzielanie pomocy osobom potrzebującym jej (starszym, dzieciom, kolegom).	pochwała ze strony wychowawcy, pedagoga i psychologa szkolnego; wpływ na ocenę z zachowania; informacja na stronie internetowej szkoły;
Reprezentowanie szkoły w imprezach pozaszkolnych	dyplom uznania; pochwała dyrektora wpływ na ocenę z zachowania.

## **11. Zachowania przynoszące uszczerbek dobremu imieniu ucznia i szkoły**

Zachowanie	Forma motywowania do zachowań pozytywnych
Wagary, ucieczki z zajęć	Rozmowa z wychowawcą, rodzicem, pedagogiem, psychologiem szkolnym; Obowiązek szybkiego uzupełnienia zaległości; Dyskusja wewnątrzklasowa; Wpływ na ocenę z zachowania.
Bójki	Rozmowa z wychowawcą, rodzicem, pedagogiem, psychologiem szkolnym; Przypomnienie zasad kulturalnego i spokojnego rozwiązywania konfliktów; W sytuacjach szczególnych powiadomienie policji.
Wyzywanie kolegów	Rozmowa z wychowawcą; wpływ na ocenę z zachowania; Dyskusja w klasie na temat kultury słowa; Rozmowa z rodzicem w obecności ucznia.
Niekulturalne zachowanie wobec pracowników szkoły	Rozmowa wychowawcza; Polecenie powtórzenia czynności w sposób kulturalny i grzeczny.
Palenie papierosów	Rozmowa wychowawcza; Powiadomienie rodziców; Polecenie napisania referatu na temat szkodliwości palenia.
Picie alkoholu	Rozmowa wychowawcza; Powiadomienie rodziców; Polecenie napisania referatu na temat szkodliwości picia alkoholu; Zakaz uczestnictwa w zabawach, dyskotekach, wycieczkach; Wpływ na ocenę z zachowania.
Dopalacze	Rozmowa wychowawcza; Powiadomienie rodziców; Kontakt z kuratorem sądowym; Skierowanie do instytucji wspomagających uzależnionych w drodze do wyleczenia.
Narkomania	Rozmowa wychowawcza; Powiadomienie rodziców; Kontakt z kuratorem sądowym; Skierowanie do instytucji wspomagających uzależnionych w drodze do wyleczenia.
Dewastacja sprzętu	Naprawienie szkody; Powiadomienie rodziców; Konsekwencje finansowe; Dodatkowa praca na rzecz szkoły.
Wymuszona przemoc psychiczna	Rozmowa i spotkanie z wychowawcą, pedagogiem, psychologiem, rodzicem; Wpływ na ocenę z zachowania; Wykluczenie z zabaw, wycieczek.

## **12. Metod, formy, techniki realizacji celów wychowawczych**

- \* *Scenki rodzajowe*
- \* *Dyskusja klasowa*
- \* *Burza mózgów*
- \* *Gry i zabawy*
- \* *Niedokończone zdania*
- \* *Wycieczki*
- \* *Praca w małych grupach*
- \* *Praca w zespołach klasowych*
- \* *Praca w zespołach zadaniowych*
- \* *Praca indywidualna*
- \* *Rysunki*
- \* *Piosenki*



### 13. Plany działań wychowawczych na różnych poziomach

#### **I obszar działań wychowawczych:**

#### **WYCHOWANIE DO ŻYCIA SPOŁECZNEGO**

CELE SZKOŁY	ZADANIA SZKOŁY
<ul style="list-style-type: none"><li>• szanowanie innych ludzi, tolerancja.</li><li>• Wpojenie szacunku dla pracy i osiągnięć innych ludzi.</li><li>• Dostrzeganie wartości rodziny w życiu człowieka.</li><li>• Rozbudzanie więzi społecznych – koleżeństwo, przyjaźń.</li><li>• Uczeń jako członek społeczności szkolnej.</li><li>• Wspieranie rozwoju osobowego ucznia w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów.</li><li>• Przygotowanie uczniów do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu publicznym.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Rozwijanie tolerancji wobec ludzi niepełnosprawnych, o innej religii i innych przekonaniach.</li><li>• Uczenie kultury bycia w różnych sytuacjach umiejętność porozumiewania się.</li><li>• Zaangażowanie w działalność samorządową w szkole.</li><li>• Rozbudzanie więzi społecznych (koleżeństwo, przyjaźń).</li><li>• Poznanie praw i obowiązków ucznia.</li><li>• Budzenie szacunku dla pracy.</li><li>• Kształtowanie umiejętności bycia członkiem zespołu klasowego.</li></ul>

**PIERWSZY ETAP EDUKACJI  
KLASY I-III**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. <i>Integracja zespołu klasowego.</i></li><li>2. <i>Zasady działania samorządu klasowego i szkolnego.</i></li><li>3. <i>Lojalność w kontaktach koleżeńskich, cechy dobrego kolegi, przyjaciela.</i></li><li>4. <i>Pomoc koleżeńska – okazywanie pełnej akceptacji wobec niepełnosprawnych, innego wyznania.</i></li><li>5. <i>Pomoc słabszym i chorym.</i></li><li>6. <i>Wstępne wprowadzanie praw człowieka, dziecka.</i></li><li>7. <i>Umiejętność skutecznego porozumiewania się - formy grzecznościowe.</i></li><li>8. <i>Związki uczuciowe w rodzinie, drzewo genealogiczne.</i></li><li>9. <i>Szacunek wobec członków rodziny.</i></li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <i>Pogadanki,</i></li><li>• <i>Scenki rodzajowe,</i></li><li>• <i>Drzewa genealogiczne,</i></li><li>• <i>Kroniki klasowe,</i></li><li>• <i>Zajęcia integracyjne,</i></li><li>• <i>Projektowanie dokumentów: kontrakt klasowy,</i></li><li>• <i>Przydzielenie zadań i ról związanych z funkcjonowaniem grupy, szkoły,</i></li><li>• <i>Konkursy.</i></li></ul>

## DRUGI ETAP EDUKACJI

### KLASA IV

ZAGADNIENIA DO REALIZACJI	PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Historia mojej rodziny, czym jest rodzina dla każdego człowieka, praca zawodowa rodziców, moje miejsce w rodzinie.</li><li>2. Postawy i zachowania kolegów wobec siebie, wzajemna pomoc w trudnych sytuacjach.</li><li>3. Ludzie niepełnosprawni są wśród nas.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• drzewo genealogiczne rodziny,</li><li>• uroczystości, zwyczaje i tradycje rodzinne (Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca),</li><li>• udział w zajęciach integracyjnych, profilaktycznych,</li><li>• pomoc koleżeńska.</li></ul>

### KLASA V

ZAGADNIENIA DO REALIZACJI	PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Deklaracja praw człowieka.</li><li>2. Konwencja o prawach dziecka.</li><li>3. Obowiązki w szkole.</li><li>4. Obowiązki dziecka w rodzinie.</li><li>5. Istota koleżeństwa i przyjaźni.</li><li>6. Umiejętność rozpoznawania uczuć i wyrażania tych uczuć w sposób asertywny.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• zapoznanie z fragmentami aktów prawnych,</li><li>• pełnione funkcje, zadania szkolne ucznia (dyżurni, SU),</li><li>• zawody, konkursy,</li><li>• prace na rzecz szkoły,</li><li>• udział w zajęciach wychowanie do życia w rodzinie.</li></ul>

## **KLASA VI**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li><b>1.</b> <i>Kultura współżycia w społeczności uczniowskiej.</i></li><li><b>2.</b> <i>Odpowiedzialność za siebie i innych.</i></li><li><b>3.</b> <i>Znaczenie rodziny w życiu człowieka.</i></li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <i>sformułowanie praw i obowiązków dziecka jako członka rodziny,</i></li><li>• <i>trenowanie postawy asertywnej (inscenizacje, wchodzenie w rolę),</i></li></ul>

## **II obszar działań wychowawczych:**

### **WYCHOWANIE W DUCHU PATRIOTYZMU**

<b>CELE SZKOŁY</b>	<b>ZADANIA SZKOŁY</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Kształtowanie postaw patriotycznych i szacunku do własnego kraju.</li><li>2. Rozwijanie i okazywanie szacunku dla dobra wspólnego i dokonań przeszłych pokoleń.</li><li>3. Kształtowanie poczucia świadomości obywatelskiej.</li><li>4. Kształtowanie podstawowych, ogólnoludzkich zasad moralnych i humanistycznych.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Poznanie i poszanowanie symboli narodowych.</li><li>• Kształcenie szacunku do tradycji narodowych, regionalnych, szkolnych i kultywowanie ich.</li><li>• Wspólnota Europejska a tożsamość narodowa. Organizowanie uroczystości szkolnych z okazji.</li><li>• Rocznic narodowych, lokalnych.</li><li>• Budzenie szacunku dla każdego człowieka. Tolerancja wobec innych poglądów i przekonań.</li><li>• Odpowiedzialność za siebie i innych.</li></ul>

### **PIERWSZY ETAP EDUKACJI: KLASY I-III**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Symbole narodowe (flaga, godło, hymn).</li><li>2. Rozumienie pojęć: ojczyzna, państwo, stolica, kontynent.</li><li>3. Początki państwa polskiego, dawne stolice, legendy.</li><li>4. Warszawa – stolica Polski.</li><li>5. Szkoła – lokalizacja, nazwa, adres.</li><li>6. Ważniejsze urzędy w gminie.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• zajęcia edukacyjne (godło Polski, hymn Polski),</li><li>• pogadanki,</li><li>• literatura, filmy, wystawki, gazetki,</li><li>• udział w uroczystościach,</li><li>• zwiedzanie miejsc pamięci narodowej,</li><li>• wycieczki lokalne.</li></ul>

## DRUGI ETAP EDUKACJI

### KLASA IV

ZAGADNIENIA DO REALIZACJI	PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Znajomość hymnu państwowego (daty i miejsca powstania, okoliczności, w których jest śpiewany, postawa)</li><li>2. Znajomość godła i flagi państwa (legendy).</li><li>3. Kraje sąsiadujące z Polską.</li><li>4. Uroczystości państwowe i święta szkolne.</li><li>5. Prawa i obowiązki ucznia.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• utrwalenie (nauka) hymnu narodowego, szkolnego,</li><li>• wycieczki do miejsc pamięci,</li><li>• analiza mapy Europy,</li><li>• wybór samorządu klasowego, szkolnego,</li><li>• udział w apelach, uroczystościach szkolnych.</li></ul>

### KLASA V

ZAGADNIENIA DO REALIZACJI	PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Miejsce Polski w Europie.</li><li>2. Szacunek dla symboli narodowych, tradycji i ważnych rocznic.</li><li>3. Pielęgnowanie polskich tradycji narodowych - rocznice ważnych wydarzeń.</li><li>4. Zasady demokracji. Poznanie ludzi o innych poglądach i religii.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• przygotowanie i udział w ważnych uroczystościach rocznicowych na terenie szkoły i gminy,</li><li>• udział w wyborach Samorządu Uczniowskiego,</li><li>• przydział obowiązków w klasie,</li><li>• wycieczki,</li><li>• spotkania z ciekawymi ludźmi.</li></ul>

## **KLASA VI**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<p><b>1.</b> Aktywne uczestnictwo w wyborach do Samorządu Uczniowskiego: kształtowanie postaw obywatelskich właściwych społeczeństwu demokratycznemu.</p> <p><b>2.</b> Patriotyzm współczesnego Polaka.</p> <p><b>3.</b> Istota Wspólnoty Europejskiej.</p> <p><b>4.</b> Zachowanie tożsamości narodowej we wspólnocie.</p> <p><b>5.</b> Ogólnoludzkie zasady moralne i humanistyczne.</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>• udział w wyborach Samorządu Uczniowskiego,</li><li>• przypomnienie ważnych rocznic wydarzeń historycznych (wrzesień 1939, 11 listopada 1918, 3 maja 1791)- przygotowanie okolicznościowych apeli, gazetek, prac plastycznych,</li><li>• wycieczki ,</li><li>• poznanie krajów UE (mapa, konkursy), pielęgnowanie polskich tradycji narodowych,</li><li>• języka (święta, udział w konkursach recytatorskich, plastycznych, literackich).</li></ul>

### **III obszar działań wychowawczych :**

#### **EDUKACJA REGIONALNA I DZIEDZICTWO KULTUROWE**

<b>CELE SZKOŁY</b>	<b>ZADANIA SZKOŁY</b>
<ol style="list-style-type: none"><li><b>1.</b> Zainteresowanie uczniów kulturą, tradycjami i możliwościami rozwoju własnego regionu.</li><li><b>2.</b> Rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez uczestnictwo w życiu kulturalnym gminy, regionu.</li><li><b>3.</b> Budzenie poczucia przynależności do środowiska lokalnego i społeczności szkolnej.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Promowanie walorów własnego regionu.</li><li>• Kontakty ze środowiskiem lokalnym.</li><li>• Budzenie współodpowiedzialności za najbliższe otoczenie.</li></ul>

#### **PIERWSZY ETAP EDUKACJI: KLASY I-III**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li><b>1.</b> Poznanie szkoły, tradycje najbliższego otoczenia.</li><li><b>2.</b> Najciekawsze miejsca przyrodnicze, historyczne w najbliższym otoczeniu, mieście, regionie.</li><li><b>3.</b> Znane postacie miasta, regionu.</li><li><b>4.</b> C.K. Norwid- patron szkoły.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• kroniki szkolna,</li><li>• wycieczki: miasto i okolice,</li><li>• konkursy,</li><li>• spotkania z ciekawymi ludźmi związanymi z najbliższym otoczeniem,</li><li>• wystawy.</li></ul>



**DRUGI ETAP EDUKACJI**

**KLASA IV**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<p><b>1.</b> <i>Moja miejscowość dawniej i dziś.</i></p> <p><b>2.</b> <i>Patroni naszych ulic (dzielnica).</i></p> <p><b>3.</b> <i>Patron szkoły – C.K. Norwid</i></p> <p><b>4.</b> <i>Regionalne podania, legendy, muzyka, taniec.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <i>wycieczki po okolicy,</i></li><li>• <i>wykonanie planu wsi,</i></li><li>• <i>pogadanka na godzinie wychowawczej,</i></li><li>• <i>wystawa.</i></li></ul>

## KLASA V

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li><b>1.</b> <i>Mój region – znani ludzie naszego regionu.</i></li><li><b>2.</b> <i>C.K. Norwid-patron szkoły (zabytki historyczne i przyrodnicze, ciekawe miejsca).</i></li><li><b>3.</b> <i>Przeszłość historyczna naszego regionu.</i></li><li><b>4.</b> <i>Dzieje szkoły.</i></li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <i>udział w obchodach uroczystości i świąt,</i></li><li>• <i>spotkania z ciekawymi (zasłużonymi dla regionu) ludźmi,</i></li><li>• <i>wycieczki,</i></li><li>• <i>zdjęcia rodzinne,</i></li><li>• <i>wystawy,</i></li><li>• <i>kronika szkolna.</i></li></ul>

## KLASA VI

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li><b>1.</b> <i>Życie codzienne gminy.</i></li><li><b>2.</b> <i>Mazowsze wczoraj, dziś, jutro- przyroda, architektura, dziedzictwo kulturowe.</i></li><li><b>3.</b> <i>Sylwetki osób zasłużonych dla środowiska lokalnego, regionu, kraju.</i></li><li><b>4.</b> <i>Elementy historii regionu i ich związki z historią i tradycją własnej rodziny.</i></li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <i>pogadanki,</i></li><li>• <i>udział w konkursach,</i></li><li>• <i>wycieczki, rajdy po okolicy,</i></li><li>• <i>albumy rodzinne,</i></li><li>• <i>spotkania z ciekawymi ludźmi.</i></li></ul>

## **IV obszar działań wychowawczych:**

### **WYCHOWANIE DO PERCEPCJI KULTURY**

<b>CELE SZKOŁY</b>	<b>ZADANIA SZKOŁY</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Kształtowanie szacunku dla dóbr kultury, sztuki, twórczości artystycznej.</li><li>2. Przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z dóbr kultury i środków komunikacji medialnej.</li><li>3. Kształtowanie wrażliwości estetycznej, przygotowanie do percepcji sztuki.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Uświadomienie uczniom wartości kultury w życiu.</li><li>• Korzystanie z dóbr kultury.</li><li>• Kształtowanie umiejętności krytycznego odbioru sztuki, przekazu medialnego.</li><li>• Organizowanie życia kulturalnego na terenie szkoły.</li></ul>

### **PIERWSZY ETAP EDUKACJI: KLASY I-III**

<b>ZAGADNIENIA DO REALIZACJI</b>	<b>PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Czasopisma i literatura dziecięca – rozbudzanie zainteresowań czytelniczych.</li><li>2. Dbłość o czystość języka polskiego.</li><li>3. Korzystanie z biblioteki, kina, teatru, wystaw.</li><li>4. Twórczość dziecięca.</li><li>5. Znani polscy artyści i ich dzieła.</li><li>6. Umiejętność kibicowania podczas zawodów sportowych i konkursów.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• zajęcia edukacyjne w bibliotece,</li><li>• wycieczki,</li><li>• apele okolicznościowe,</li><li>• zajęcia w pracowni komputerowej,</li><li>• wyjazdy do teatru, kina,</li><li>• zawody sportowe,</li><li>• konkursy.</li></ul>

## DRUGI ETAP EDUKACJI

### KLASA IV, KLASA V, KLASA VI

ZAGADNIENIA DO REALIZACJI	PROPONOWANE SPOSOBY (FORMY) REALIZACJI
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Korzystanie z dóbr kultury dla rozwijania własnej osobowości (teatr, kino, muzea, filharmonia).</li><li>2. Piękno literackiego języka polskiego.</li><li>3. Czytelnicтво.</li><li>4. Kultura żywego słowa – szukamy mistrza języka polskiego</li><li>5. Media jako źródło wiedzy o rzeczywistości, języku i postawach.</li><li>6. Znani artyści i ich dzieła.</li><li>7. Podtrzymywanie tradycji i życia kulturalnego na terenie szkoły.</li><li>8. Troska o estetykę pomieszczeń szkolnych.</li><li>9. Umiejętność zachowania się w czasie imprez sportowych i artystycznych.</li></ol>	<ul style="list-style-type: none"><li>• filmy, wystawy, koncerty, przedstawienia teatralne,</li><li>• imprezy klasowe i szkolne: andrzejki, wigilia klasowa, dyskoteki szkolne,</li><li>• albumy, projekty edukacyjne,</li><li>• dekorowanie sal, gazetki klasowe, szkolne,</li><li>• konkursy,</li><li>• korzystanie z biblioteki szkolnej,</li><li>• udział w rywalizacji czytelniczej między klasami,</li><li>• uczestnictwo w wystawach lokalnych, koncertach.</li></ul>

## **Priorytety wychowawczo-profilaktyczne zalecane do realizacji w roku szkolnym 2016/2017**

Priorytety wynikają z ewaluacji Programu Wychowawczego Szkoły oraz Szkolnego Programu Profilaktyki na koniec roku szkolnego 2015/2016 oraz priorytetów MEN.

- 1. Książka uczy, bawi, wychowuje.*
- 2. Co jest w życiu najważniejsze – do czego dążę?*
- 3. Komputer cennym narzędziem pracy i nauki.*
- 4. Umiem radzić sobie ze złością własną i innych.*
- 5. Jestem odpowiedzialny za bezpieczeństwo swoje i innych w naszej szkole.*
- 6. Kto i dlaczego sięga po alkohol, narkotyki, dopalacze?*

## 14. PROGRAM WYCHOWAWCZY W KLASIE PIERWSZEJ

Cel wychowawczy	Zagadnienia do realizacji	Zakres tematyczny do realizacji	Osoba realizująca	Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych
Poznajemy siebie i swoich kolegów czyli poznajemy grupę rówieśniczą.	Poznajmy się	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Spotkanie zapoznawcze.</li> <li>2. Autoprezentacja prowadzących.</li> <li>3. Autoprezentacja dzieci (słowna, rysunkowa).</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń ma poczucie przynależności do klasy.</li> </ul>
	Jesteś członkiem rodziny	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Moja rodzina (wykonanie książeczki o rodzinie).</li> <li>2. Omówienie książeczki o rodzinie.</li> <li>3. Każdy w rodzinie ma swoje obowiązki.</li> </ol>	wychowawca, rodzice	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń realizuje potrzebę działania w grupie klasowej</li> </ul>
	Razem uczy się, razem bawimy	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jesteśmy klasą.</li> <li>2. To są moi przyjaciele.</li> <li>3. Poznajemy normy, reguły, zasady.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Współtworzy i respektuje normy klasowe</li> </ul>
	Nasze uczucie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rozpoznajemy i nazywamy uczucia.</li> <li>2. Wyrażamy uczucia mimiką.</li> <li>3. Wyrażamy uczucie w zachowaniu.</li> <li>4. Zwracamy uwagę na uczucia innych ludzi.</li> <li>5. Uczymy się rozumieć uczucia innych ludzi.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczy się odpowiedzialności za działanie i wizerunek grupy.</li> </ul>
	Podobieństwa i różnice między ludźmi	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Każdy z nas wygląda inaczej.</li> <li>2. Różnimy się między sobą.</li> <li>3. Ludzie różnią się między sobą nie tylko wyglądem</li> <li>4. Jak można mnie rozpoznać?</li> <li>5. Moja twarz jest niepowtarzalna.</li> <li>6. Jesteśmy podobni i różni w swoich upodobaniach</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zna zasady bezpiecznego poruszania się po szkole i jej najbliższej</li> </ul>
	Dbamy o zdrowie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Co mogę zrobić aby być silnym i zdrowym?</li> <li>2. Zwracamy uwagę na to, co wkładamy do ust.</li> <li>3. Rozpoznajemy substancje trujące.</li> <li>4. Jak się zachować?</li> </ol>	wychowawca	

## 15. PROGRAM WYCHOWAWCZY W KLASIE DRUGIEJ

Cel wychowawczy	Zagadnienia do realizacji	Zakres tematyczny do realizacji	Osoba realizująca	Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych
<b>Uczeń zna normy dobrego zachowania i na nich opiera swoje działania w grupie.</b>	Postrzeganie siebie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jesteśmy podobni.</li> <li>2. To właśnie JA.</li> <li>3. „Książeczka o mnie”.</li> <li>4. Jesteśmy niepowtarzalni.</li> <li>5. Omówienie „Książeczki o mnie”.</li> <li>6. Moje sukcesy.</li> <li>7. Kiedy czuję się ważny.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń zna normy dobrego zachowania i według nich postępuje.</li> <li>▪ Szanuje dorosłych i rówieśników.</li> <li>▪ Próbuje samodzielnie rozwiązywać problemy.</li> <li>▪ Potrafi współpracować w grupie w pracy i zabawie.</li> <li>▪ Zna symbole narodowe, wie jak się wobec nich zachować.</li> </ul>
	Nasze uczucia	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przeżywamy różne uczucia.</li> <li>2. Możemy radzić sobie.</li> <li>3. Czasami się kłócimy.</li> <li>4. Dokuczanie.</li> <li>5. Skarżenie.</li> <li>6. Mój „dobry dzień”.</li> <li>7. Mój „zły dzień”.</li> <li>8. Czasami czujemy się odrzućeni.</li> </ol>	wychowawca,	
	Jesteśmy członkami grupy	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. W rodzinie wzajemnie sobie pomagamy.</li> <li>2. Rodzina, z której pochodzę.</li> <li>3. Jesteśmy klasą.</li> </ol>	wychowawca	
	Dbamy o swoje zdrowie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dbamy o swoje zdrowie.</li> <li>2. Dobre i złe samopoczucie.</li> <li>3. Jestem chory.</li> <li>4. Sposoby dbania o swoje zdrowie.</li> </ol>	wychowawca	

## 16. PROGRAM WYCHOWAWCZY W KLASIE TRZECIEJ

<i>Cel wychowawczy</i>	<i>Zagadnienia do realizacji</i>	<i>Zakres tematyczny do realizacji</i>	<i>Osoba realizująca</i>	<i>Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych</i>
<i>Dziecko umie zachować się w sytuacjach trudnych</i>	<i>Postrzeganie siebie i rozumienie uczuć</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Co mi się zdarzyło miłego.</li> <li>2. Są rzeczy, które robię bardzo dobrze.</li> <li>3. Co się ze mną dzieje, gdy przeżywam różne uczucia „Książeczka uczuć”.</li> <li>4. Omówienie książeczki uczuć.</li> <li>5. TAK, potrafię...</li> <li>6. Mogę wpływać na swoje samopoczucie.</li> <li>7. Czasami jesteśmy zazdrośni.</li> <li>8. Różne sposoby wyrażania swoich uczuć.</li> </ol>	<i>wychowawca</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <i>Zna i rozumie pojęcia: prawo, obowiązek, tolerancja, godność.</i></li> <li>▪ <i>Dostrzega różnice między ludźmi i akceptuje je.</i></li> <li>▪ <i>Rozróżnia dobro i zło w sytuacjach codziennych.</i></li> </ul>
	<i>Jesteśmy członkami grupy</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Popelniamy błędy.</i></li> <li>2. <i>Moja rodzina.</i></li> <li>3. <i>Wszyscy tworzymy klasę.</i></li> <li>4. <i>Układanie klasowego puzzla.</i></li> <li>5. <i>Jak pomagamy innym.</i></li> <li>6. <i>Inne osoby mogą nam pomóc.</i></li> <li>7. <i>Moi przyjaciele „Książeczka o przyjaciółach”.</i></li> </ol>	<i>wychowawca,</i>	
	<i>Dbamy o swoje zdrowie</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Poznajemy równowagę swojego ciała.</i></li> <li>2. <i>Poznajemy ruch swojego ciała.</i></li> <li>3. <i>Gdyby moje ciało mogło mówić.</i></li> <li>4. <i>Dbamy o swoje ciało.</i></li> <li>5. <i>Jak używać lekarstw.</i></li> </ol>	<i>wychowawca</i>	



## 17. PROGRAM WYCHOWAWCZY W KLASIE CZWARTEJ

Blok tematyczny	Zagadnienia do realizacji	Zakres tematyczny do realizacji	Osoba realizująca	Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych
Przestrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć	Własna tożsamość i niepowtarzalność. Pozytywna samoocena. Poczucie własnej wartości	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć.</li> <li>2. Jaki jestem?.</li> <li>3. Doceniam innych a inni doceniają mnie.</li> <li>4. Moje sukcesy.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń akceptuje i lubi samego siebie, ma poczucie własnej wartości, sukcesów i mocnych stron.</li> <li>▪ Uczeń rozpoznaje, wyraża, rozumie i akceptuje własne i cudze uczucia.</li> <li>▪ Uczeń w atmosferze akceptacji buduje obraz otaczającego świata.</li> <li>▪ Uczeń podejmuje działania w samodzielnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów i w konstruktywny sposób radzi sobie w trudnych sytuacjach.</li> </ul>
	Uczucia i emocje – rozpoznawanie, wyrażanie, rozumienie i akceptowanie własnych i cudzych uczuć.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Skąd wiemy, że przeżywamy uczucia i emocje?.</li> <li>2. Dlaczego emocje są tak ważne?</li> <li>3. Wewnętrzne ja – zewnętrzne ja.</li> <li>4. Kiedy jest mi smutno?</li> <li>5. Możemy wpływać na swój nastrój?</li> <li>6. Trudne uczucia – złość.</li> <li>7. Jak możemy radzić sobie ze złością?</li> </ol>	wychowawca rodzice	
	Wprowadzenie do zajęć.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wzajemne poznanie się - auto-prezentacja prowadzących i auto-prezentacja dzieci.</li> <li>2. Zaprezentowanie treści programu.</li> </ol>	wychowawca	
Uczestnictwo w grupie	Znaczenie podobieństw i różnic między ludźmi.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ludzie różnią się między sobą i dzięki temu są wyjątkowi.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń dostrzega podobieństwo i różnicę między ludźmi i szanuje odmienny sposób życia innych.</li> <li>▪ Uczeń ma umiejętność obcowania z innymi, dostrzega, jak wiele może dać innym i jak wiele od innych otrzymać.</li> <li>▪ Uczeń ma poczucie przynależności do grupy (rodzina, koledzy, przyjaciele), respektuje</li> </ul>
	Zjawisko odrzucania przez grupę.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak można pomóc tym, którzy czują się odrzucony?</li> </ol>	wychowawca	
	Radzenie sobie z przemocą i agresją.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak radzić sobie z przemocą i agresją?</li> </ol>	wychowawca	

	<i>Samopoczucie w nowej sytuacji szkolnej (pójście do IV klasy).</i>	1. <i>Jak Sobie radze w IV klasie?</i>	wychowawca	<p><i>reguły współżycia.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <i>Uczeń potrafi znaleźć najlepszy sposób zachowania w przypadku przemocy i agresji zdarzającej się w szkole, klasie i środowisku</i></li> </ul>
<i>Rozwiązywanie problemów</i>	<i>Uświadomienie potrzeby rozważania i sprawdzania konsekwencji swoich decyzji.</i>	1. <i>Czasami podejmujemy ryzykowne decyzje.</i>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <i>Uczeń wie z jakimi uczuciami i doświadczeniami wiąże się przejście do czwartej klasy.</i></li> <li>▪ <i>Uczeń potrafi skutecznie, zdecydowanie odmówić w sytuacji zagrożającej jego zdrowiu i bezpieczeństwu.</i></li> <li>▪ <i>Uczeń potrafi określić konsekwencje wyborów, szuka dla nich alternatyw.</i></li> <li>▪ <i>Uczeń dostrzega różnicę pomiędzy decyzjami, które można później zmienić i decyzjami, których zmienić już się nie da.</i></li> </ul>
	<i>Uświadomienie możliwości zmiany decyzji</i>	1. <i>Czasami zmieniamy swoje decyzje.</i>	wychowawca	
	<i>Uczenie odmawiania w ryzykownych sytuacjach.</i>	1. <i>Uczymy się odmawiać.</i>	wychowawca	

## 18. PROGRAM WYCHOWAWCZY W KLASIE PIĄTEJ

Blok tematyczny	Zagadnienia do realizacji	Zakres tematyczny do realizacji	Osoba realizująca	Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych
Przestrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć	Poczucie własnej wartości – mocne strony, własna wyjątkowość.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kim jestem?</li> <li>2. Moje mocne strony.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń ma świadomość swojej wyjątkowości i tego, że każdy jest odrębną, jedyną w swoim rodzaju osobą. Dostrzega swoje mocne strony.</li> <li>▪ Uczeń przewiduje jakie skutki niesie obniżanie czyjejs wartości.</li> <li>▪ Uczeń wykorzystuje sposoby radzenia sobie z negatywnym myśleniem na swój temat.</li> <li>▪ Uczeń dostrzega osoby, które czują się samotne i pomaga tym osobom.</li> <li>▪ Uczeń rozpoznaje i nazywa uczucia: strachu, złości i potrafi je opanować, radzić sobie z nimi.</li> </ul>
	Skutki obniżania czyjegoś poczucia wartości.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Umniejszanie wartości</li> </ol>	wychowawca	
	Przeżywanie i wyrażanie trudnych uczuć.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak sobie radzić z negatywnym myśleniem?</li> <li>2. Kiedy czuję się samotny?</li> <li>3. Jak radzić sobie ze strachem?</li> <li>4. Opanowanie złości.</li> </ol>	wychowawca	
	Potrzeby – ich zaspokajanie. Odróżnianie potrzeb od zachcianek.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Potrzeby a zachowania.</li> <li>2. Potrzeby a zachcianki.</li> </ol>	wychowawca	
Uczestnictwo w grupie	Rola grupy i jej wpływ na jednostkę	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Grupy, do których należymy.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń ma poczucie przynależności do grupy – rodziny, kolegów, przyjaciół – postępuje zgodnie z regułami współżycia.</li> <li>▪ Uczeń buduje udane relacje z innymi, szuka możliwości emocjonalnego wsparcia.</li> <li>▪ Uczeń stara się rozumieć lepiej innych ludzi, tak aby uniknąć pochopnych opinii i decyzji.</li> </ul>
	Znaczenie rodziny i rozumienie zjawisk w niej zachodzących.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Moja rodzina.</li> <li>2. Portret mojej rodziny.</li> <li>3. Moje miejsce w rodzinie.</li> <li>4. Rodziny są różne.</li> </ol>	wychowawca	
	Przyjaźń i rozumienie innych ludzi.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Moje przyjaźnie.</li> <li>2. Kiedy przyjaźń się rozpadła.</li> </ol>	wychowawca	

	<i>Współdziałanie w grupie.</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Uczymy się współdziałania.</i></li> <li>2. <i>Reguły sprzyjające współpracy.</i></li> </ol>	<i>wychowawca</i>	
<i>Rozwiązywanie problemów</i>	<i>Podjęcie decyzji</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Ważne umiejętności przy podejmowaniu decyzji.</i></li> <li>2. <i>Zdarza się nam podejmować ryzykowne decyzje.</i></li> </ol>	<i>wychowawca</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <i>Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązać problem.</i></li> <li>▪ <i>Uczeń potrafi analizować sytuacje oraz przewidywać to, co może mu pomóc, a co przeszkodzić w osiągnięciu celu.</i></li> </ul>
	<i>Rozwiązywanie problemów</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Metody rozwiązywania problemu klasowego.</i></li> <li>2. <i>Rozwiązywanie problemów – inne strategie.</i></li> </ol>	<i>Wychowawca, Pedagog szkolny</i>	

## 19. PROGRAM WYCHOWAWCZY W KLASIE SZÓSTEJ

Blok tematyczny	Zagadnienia do realizacji	Zakres tematyczny do realizacji	Osoba realizująca	Przewidywane efekty oddziaływania wychowawczych
Przestrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć	Świadomość swoich mocnych stron i korzyści płynące z pozytywnej samooceny.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dobre myślenie o sobie.</li> <li>2. Znaczenie pozytywnej samooceny – „Moje punkty oparcia”.</li> <li>3. Moje problemy.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń ma świadomość, co jest wewnętrznym oparciem (mocną stroną). Uczeń potrafi radzić sobie ze swoimi problemami.</li> <li>▪ Uczeń rozpoznaje trudne uczucia, szuka skutecznych sposobów ich wyrażania, radzi sobie z uczuciem wstydu i złości.</li> <li>▪ Uczeń ma świadomość zmian, którym podlega w ciągu swojego życia.</li> <li>▪ Uczeń potrafi planować swoją przyszłość i ma świadomość drogi, jaką musi przebyć, aby je zrealizować</li> </ul>
	Problematyka uczuć i emocji – związek uczuć z zachowaniem.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Uczucia i reakcje organizmu.</li> <li>2. Myśli, uczucia, zachowania.</li> <li>3. Trudne uczucia i ich wyrażanie.</li> </ol>	wychowawca	
	Radzenie sobie z trudnymi uczuciami (wstydem, złością).	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak radzić sobie ze wstydem?</li> <li>2. Co robisz ze swoją złością?</li> </ol>	wychowawca	
	Dorastanie i rozwój.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak się zmieniamy?</li> <li>2. Jakim człowiekiem chcę być?</li> </ol>	wychowawca	
	Wpływ grupy na postawy i zachowania jej członków	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak rozumieć co przeżywają inni?</li> <li>2. Jak inni wpływają na nas?</li> </ol>	wychowawca	
	Przyjaźń i wzajemna pomoc.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Moje przyjaźnie..</li> <li>2. Pomaganie innym.</li> </ol>	wychowawca	
Uczestnictwo w grupie	Namawianie i umiejętność odmawiania	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Różne sposoby namawiania.</li> <li>2. Uczymy się odmawiać.</li> </ol>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń wie, jaki wpływ na jego postawy i zachowania ma grupa, do której należy, potrafi je kontrolować.</li> <li>▪ Uczeń wykorzystuje różne sposoby pomagania rówieśnikom w trudnych sytuacjach.</li> <li>▪ Uczeń rozpoznaje sposoby namawiania i potrafi umiejętnie odmówić.</li> </ul>

<b>Rozwiązywanie problemów</b>	<i>Podjęcie decyzji</i>	1. <i>Podajemy trudne decyzje.</i>	wychowawca	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <i>Uczeń potrafi podjąć decyzję w sytuacjach dylematu moralnego.</i></li> <li>▪ <i>Uczeń wie co oznacza konflikt oraz potrafi zachować się w sytuacjach konfliktowych.</i></li> <li>▪ <i>Uczeń stosuje poznane strategie rozwiązywania konfliktów.</i></li> </ul>
	<i>Wpływ podobieństw i różnic na wzajemne kontakty</i>	1. <i>Jak podobieństwa i różnice wpływają na nasze wzajemne kontakty?</i>	wychowawca	
	<i>Konflikty i sposoby ich rozwiązywania</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Konflikty są częścią naszego życia.</i></li> <li>2. <i>Co warto wiedzieć o konfliktach?</i></li> <li>3. <i>Sposoby rozwiązywania konfliktów.</i></li> </ol>	wychowawca	

**20. DODATKOWY BLOK TEMATYCZNY DLA KLAS  
CZWARTCH, PIĄTYCH I SZÓSTYCH.**

	Zagadnienia do realizacji	adres tematyczny do realizacji *	Osoba realizująca	Przewidywane efekty oddziaływań wychowawczych
	Zdrowe życie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Co to jest zdrowe życie ?</li> <li>2. Podejmujemy decyzje dotyczące zdrowia.</li> <li>3. Nasze potrzeby i sposoby ich zaspokajania</li> </ol>	wychowawca pielęgniarka	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uczeń zna wartości zdrowego stylu życia.</li> <li>▪ Uczeń jest odpowiedzialny za własne zdrowie.</li> <li>▪ Uczeń zna mechanizmy uzależnień oraz skutki działania na organizm używek – papierosów, alkoholu, dopalaczy, narkotyków, lekarstw.</li> </ul>
	Wiedza o środkach uzależniających.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Co wiemy o środkach zmieniających świadomość?</li> <li>2. Czemu ludzie sięgają po środki uzależniające?</li> <li>3. Mechanizm uzależnienia.</li> <li>4. Dlaczego młodzi ludzie palą papierosy?</li> <li>5. Działanie nikotyny na nasze ciało.</li> <li>6. Jak alkohol wpływa na nasz organizm?</li> <li>7. Dlaczego ludzie piją alkohol?</li> <li>8. Jak można uzależnić się od alkoholu?</li> <li>9. Uzależnienie od alkoholu wpływa na całą rodzinę.</li> <li>10. Zasady brania lekarstw.</li> <li>11. Co wiemy a czego nie wiemy o dopalaczach i narkotykach?</li> <li>12. Dlaczego ludzie biorą dopalacze, narkotyki?</li> <li>13. Używki a prawo i regulamin szkoły.</li> <li>14. Jak pomóc gdy ktoś ma kłopoty?.</li> </ol>	wychowawca pielęgniarka	
	Reklama	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak korzystać z reklam?</li> <li>2. Reklamy lekarstw i używek</li> </ol>	wychowawca	

*Dodatkowy blok tematyczny przeznaczony jest do realizacji w sytuacjach gdy zachodzi podejrzenie lub przekonanie , że doszło do zachowań ryzykownych w zakresie sięgania po używki.*

## **21. PRZEWIDYWANE EFEKTY ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH**

### **SYLWETKA WYCHOWAWCZA ABSOLWENTA**

1. *Uczeń obserwuje własne zachowanie w różnych sytuacjach.*
2. *Ma świadomość swoich zalet i wad.*
3. *Rozumie potrzeby swoje i innych ludzi.*
4. *Rozumie potrzebę krytycznego podejścia do spotykanych wzorców.*
5. *Potrafi i chce się pozytywnie zaprezentować.*
6. *Uczeń potrafi rozpoznać w swoim otoczeniu pozytywne wzorce.*
7. *Uczeń ma motywację do podejmowania właściwych decyzji i dokonywania prawidłowych wyborów.*
8. *Potrafi jasno i konstruktywnie formułować wypowiedzi.*
9. *Używa komunikaty JA jako zwrotu przedstawiającego odczucia nadawcy.*
10. *Potrafi bezpośrednio i otwarcie wyrazić swoje prośby, sądy i oczekiwania.*
11. *Uczeń rozumie konieczność wyznaczania sobie celów i dąży do ich osiągnięcia.*
12. *Potrafi dokonywać samooceny i samokontroli.*
13. *Potrafi współdziałać z rówieśnikami i dorosłymi. Okazuje szacunek i chętnie pomaga osobom potrzebującym.*
14. *Dostrzega potrzeby własne i innych.*
15. *Przyjmuje pomoc jako objaw koleżeństwa i stara się ją odwzajemnić.*

## **22. EWALUACJA PROGRAMU**

*Ocena jakościowa i ilościowa programu wychowawczego przeprowadzana jest dwa razy w ciągu roku szkolnego - po pierwszym i drugim semestrze. Zespół wychowawców dokonuje oceny i analizy sytuacji wychowawczej szkoły.*

**Program wychowawczy szkoły  
uchwalony przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną**

**w dniu .....**